

**LE
GEN
DA**

-RAKKAUS-

1/17

SISÄLLYSLUETTELO

- 3 Pääkirjoitus
4 Sikariporras

RAKKAUS

- 5 Ajankohtaista
6 Gallup
9 Katsaus Tiiliskiveen
10 Tiiliskivi-finalistiesittely
13 Voittaja
15 Mekko ohutta silkkiä
16 Aurinko
17 Olin unessa
18 Aamu
20 Jään alla loistavat kynttilät - kirpeä
rakkaus Hanna Haurun *Jääkannessa*

LOPUKSI

- 23 Rakkauslista
24 PiuPiu

Tampereen yliopiston
kirjallisuudenopiskelijoiden
ainejärjestölehti

Legenda

Legenda on sitoutumaton
ainejärjestölehti, joka ilmestyy
neljä kertaa vuodessa.

www.uta.fi/jarjestot/teema

Painopaikka:
TAMPEREEN YLIOPISTOPAINO OY
JUVENES PRINT
Tampereen Tietotalo
Naulakatu 2, 33100 Tampere

PÄÄTOIMITTAJA
Elsa Hyvärinen

KIRJOITTAJAT

Elsa Hyvärinen
Eveliina Kälviäinen
Aappo Jutila
Katriina Mujunen
Anna Seppälä
Tatu Pajula

ULKOASU

Kansi: Roosa Kauppila
Taitto: Laura Okkonen
Oikoluku: Jenna Niskakangas ja Tatu Pajula
PiuPiu: Janica Oke

Rakas lukija!

Viime vuoden myydyin tietokirja Suomessa, ja uskallan epäillä että muuallakin maailmassa hyvin myynyt, oli kustantajat.fi sivuston mukaan Marie Kondon *Konmari – siivouksen elämänmullistava taika* (Bazar, 2016). Muita Suomessa viime vuonna myydyimpiä teoksia löytyy uudelta Ajankohtaista-palstaltamme, jossa kerrotaan lyhyesti kirjamaailman kuulumisia.

Jos koti ei ole järjestyksessä, on mielikin sekaisin. Marie Kondon mukaan oman kodin järjestäminen vaikuttaa positiivisesti muihinkin elämän osa-alueisiin. Työpöytäni raivatessa vain, jotta pääsisin edes tekemään jotain sen ääreen, päätin itsekin kokeilla tuota elämänmullistavaa siivouksen taikaa. Vaatekaapista lattialle tipahtanut paitapino vain vahvisti päätöstäni.

En kuitenkaan päässyt kirjassa puoltaväliä pidemmälle, kun näin painajaista, jossa konmarisoin lähes kaikki tavarani roskiin, mukaan lukien lempi t-paitani ja kaikki kirjani. Saman painajaisen alkaessa toistumaan yöstä toiseen, keksin viimein erään asian, joka ei tuottanut minulle enää iloa. Tuo kirja sai lähteä pilaamasta yöuniäni. Luopumispäätökseni jälkeen olen ollut huomattavasti iloisempi ja helpottuneempi. Enää en kierrä asuntoa ympäri, miettien kuumeisesti miksen löydä mitään mistä haluaisin luopua.

Legendan kanssa totesimme, ettei vanha jo vuosia hyvin palvellut ulkoasu enää tuottanut iloa. Koska Marie Kondokin käskee heittämään sellaiset asiat pois, päätimme tuulettaa ulkoasua vähän raikkaammaksi. Sisällössä säilyi pitkälti vanhat tutut osiot, joista emme halunneet luopua.

Toivottavasti uudistunut lehti tuo sinulle yhtä paljon iloa kuin minulle.

Rakkaudella,

Rakas Teema,

toivottavasti olet voinut viime aikoina hyvin, suorastaan erinomaisesti. Ymmärrän, että saatat hieman kummeksua tätä lähestymistäni kirjeen muodossa, mutta sydämeni pakahtuu, ellen saa avata sitä Sinulle. Olen taistellut näitä tunteita ja ajatuksia vastaan, vastoin omaa järkeäni ja työmoraaliani, vastoin parempaa tietoa ja yleisiä priorisointiperiaatteita mutta turhaan! Siispä tunnustan sinulle pyyteettömästi, että ajattelen Sinua varsin usein – oikeastaan päivittäin. Ajatukset Sinuun liittyvästä toiminnasta, Sinun kehittämisestä, hyvinvoinnista ja ylläpidosta jaksottavat viikkojani. Voin vain vilpittömästi toivoa, ettet säikähdä tätä tunnustukseni suoruutta. Kavahdan kaikkea vilpillistä ja epäsuoraa enkä täten voi hillitä sanojeni paloa vain säästääkseni sinua niiden polttelelta.

En kuitenkaan voi olla vielä lisäämättä, että en ole lähipiirissäsi ainoa, joka kantaa yhtä hellämielisiä ajatuksia. Vähintään kerran kuukaudessa olemme kerääntyneet yhteen, istumaan ja keskustelemaan ennen kaikkea Sinusta. Voin vakuuttaa, että välillämme vaihtuvat sanat Sinusta ovat yhtä

lämpimiä kuin käsissämme pitelemämme kahvimukilliset tai pilven takaa pilkahtava auringonsäde, joka lankeaa kasvoille. Älä peljästy, sillä aikeemme ja pyrkimyksemme palvella Sinua ovat täysin kunnialliset ja ilkeämielisestä kilpailusta vapaat. Tohdimmeko siis pyytää suosiotasi ja mahdollista vastarakkauttasi?

Kuten Johnny Cash kirjoitti vaimolleen vuonna 1994, en voi olla lainaamatta joitain samoja ajatuksia. Tiedän, että kaikki ei ole aina sujunut täydellisesti välillämme. Olemme astelleet rinnakkain läpi tyvenen sekä myrskyn. Joskus ärsytämme toisiamme hieman. Saatat olla liian vaativa, liian aikaa vievä – ehkä syy on sittenkin minussa, siinä etten aina osaa suhtautua sinuun kaikkein järkevimmän? Ehkä joskus pidämme toisiamme itsestäänselvyytenä. Mutta aina toisinaan, kuten tänään, mietiskelen sitä ja tajuan, kuinka onnekas olen, kun saan jakaa opiskeluaikana ihanimman ja sympaattisimman ainejärjestön kanssa, johon olen koskaan jäsenmaksuni sijoittanut.

Syvästi kunnioittaen,

Teeman puheenjohtaja Eveliina Kälviäinen

SIKARIPORRAS

Ajankohtaista

Suomessa myydyimmät kirjat 2016:

1. J.K. Rowling *Harry Potter ja kirottu lapsi*
2. Ilkka Remes *Kiirastuli*
3. Marie Kondo *Konmari -siivouksen elämänmul-
listava taika*
4. Tuomas Kyrö *Mielensäpahoittajan hiihtokirja*
5. Miika Nousiainen *Juurihoito*
6. Jari Tervo *Matriarkka*
7. Jukka Viikilä *Akvarelleja Engelin kaupungista*

Kaikista myydyistä kirjoista Suomessa kaunokirjallisuutta oli 14,5 prosenttia.
(Lähde: Kustantajat.fi)

Tasa-arvokeskustelua kirjasta

ISOT-hanke, eli itsenä olemisen tärkeydestä -tasa-arvotyö, jakaa ennen hiihtolomia kaikille Suomen yhdeksäsluokkalaisille Chimamanda Ngozi Adichien teoksen *Meidän kaikkien pitäisi olla feministejä* (Otava, 2017).

Teolla on tarkoitus haastaa oppilaat miettimään tasa-arvoa ja sen suhdetta feminismiin myös globaalista näkökulmasta. Ruotsissa teosta jaettiin kaikille 16-vuotiaille joululahjaksi 2015.

Kirjat on lahjoittanut Otavan Kirjasäätiö.

Lisätietoa hankkeesta:
wowfinland.fi/fi/isot-hanke/

A large, white, stylized letter 'G' is centered on a dark grey, textured background. The letter 'G' is cut out, revealing the background. Inside the cutout of the 'G', the word 'ALLUP' is written in a bold, white, sans-serif font. The letters are spaced out and aligned horizontally.

ALLUP

Mitä rakkaus on? Mitä rakkaus tarkoittaa? Millaisia kuvauksia rakkaudesta on kirjallisuudessa?
Kysyimme asiaa kahdelta kirjallisuustieteen opettajalta ja kahdelta opiskelijalta.

- Sana rakkaus tuo mieleeni valmiiksi toiselle tehdyt voileivät. **Rakkautta on pussata silloinkin, kun toisen henki haisee.** Kaunein mieleeni tuleva runo rakkaudesta löytyy Pertti Niemisen runokokoelmasta *Niin kiire tässä elämässä*: ”Kaikki on jo sanottu, kirjoitettu: / minä vain sanon sen sinulle, sinulle / vielä kerran.”
- Kamalin rakkautta kuvaus on varmaankin *Fifty Shades of Grey* kirjoissa, mutta en ole uskaltanut lukea niitä, koska leffa oli mahdottoman huono. Kaikki kiusaannuttavan siirappinen, kuten Tommy Tabermanin runot.

LIISA KESKINEN

- Rakkaudesta tulee mieleen takaapäin halaaminen. (Painotan, HALAAMINEN.) Rakkaus on suoja yksinäisyyttä vastaan, ja turvallinen olo. Kaunein kohtaaminen, jossa kuvataan rakkautta on mielestäni katkelma Joël Dickerin romaanista *Totuus Harry Quebertin* tapauksesta: ”Marcus, tiedätkö mikä on ainoa tapa saada selville rakkautensa määrä?” ”En tiedä.” ”Se että menettää rakkaansa.” **Huonoiten rakkautta kuvaa mielestäni Twilight höpinät ja löpinät.**

MAIJA LEPOMÄKI

- Sanasta rakkaus tulee mieleen epämääräinen vyyhti hirvittäviä ongelmia ja toisaalta suuria onnen ja ilon hetkiä. Eli kaikkea, mitä rakkaudesta on ikinä seurannut. ”Mitä rakkaus on?” **Ei tällaista sovi kirjallisuudentutkijalta kysyä. Vaikka toisaalta enpä toivoisi, että kysyisitte evoluutiopsykologeiltakaan.** Ehkä kirjailijoista sopii kysyä.
- Kauniita rakkautta käsitteleviä kohtauksia on kirjallisuudessa niin monia, että yhden valitseminen ennen muita on mahdotonta. Mirkka Rekolan säkeet ”Minä rakastan sinua, minä sanon sen kaikille”, Pentti Saarikosken runo ”**minä rakastan sinua / niinkuin vierasta maata / kallioita ja siltaa / niinkuin yksinäistä iltaa joka tuoksuu kirjoille (-)**”, kansanruno ”Jos mun tuttuni tulisi” ja Raamatun ”Laulujen laulu” tulee ainakin mieleen.
- Huonoista en tiedä, mutta ainakin juuri lukemissani Hemingwayn novelleissa on melkoisen kamalia avioliittokuvauksia; esimerkiksi novellissa ”Francis Macomberin lyhyt ja onnellinen elämä”.

MARIA LAAKSO

– Ensimmäinen mielikuvani on sahanpuruihin nuijittu pelle. Kun mielikuvaa katsoo tarkemmin, on selvää, että pelle on ammuttu tykillä teltan katon läpi. Laskeutuessaan hän on tarrannut katossa kuuna roikkuvaan vuohenrakkoon, joka istuu nyt kauluksena hänen ruhjoutuneessa ruumiissaan. Hänet on haudattu naruun.

–**Rakkaus on kaikista naamioista riisuutumista. Heräät ja huomaat, että peilikuvasi on muuttunut, vaikka sinulla olisi sama nenä kuin eilen.** Sinusta on tullut naurettava, koska et enää hillitse itseäsi, etkä osaa peittää salaisuuksiasi, joita olet varjellut. Sinä olet paljastunut pelleksi. Tämä voi herättää pelkoa, mutta ajan saatossa se saattaa herättää myös rohkeutta eli kykyä rakastaa avoimesti ja häpeämättä, vaikka vastavuoroista tunnetta ei olisi odotettavissa – juuri tämä yksipuolinen rakkaushan kirvoittaa katsojista hermostunutta naurua. Romanttisen rakkauden vastakohta eli itserakkaus on toisen nöyryyttämistä ja kostamista.

– Olen etsinyt koko elämäni erilaisia rakkauden kuvauksia kirjallisuudesta, musiikista, elokuvista, kuvataiteesta ja tietenkin myös Raamatusta. **Olen etsinyt niitä siksi, että olen toivonut niiden selittävän jotain minulle itsestäni. Olen löytänyt hyvää ja huonoa, mutta lopulta päätin kirjoittaa itse, jotta käsitäisin paremmin omaa pelleilyäni.** Tuloksena on viimeistelyvaiheessa oleva äänilevy Lempirunoja, jota olen työstänyt hyvän ystäväni, äänitaiteilija Pecka Peckerssonin kanssa. Kyseessä on ennenkuulumatonta pelleromantiikkaa edustava runosikermä, joka kalpenee maailmankirjallisuuden rinnalla, mutta se kuvaa minun rakkauttani ja yksinäisyyttäni, jota kukaan muu ei ole kuvannut.

– Valmistelemamme levy tulee olemaan myös huonoin ja kerta kaikkiaan kamaalin rakkauden kuvaus koko länsimaisen kirjallisuuden historiassa. Naivistinen ja pelleromanttinen underground-runous paljastaa täysin lahjattoman, mutta syntakeettomasti rakastavan pellen, jonka ei ikinä olisi pitänyt kirjoittaa riviäkään lyriikkaa. Heräsin eräänä aamuna sahanpuruista ja minulla oli sama punainen nenä kuin edellisenä päivän, mutta nyt se oli Pelle Romantican nenä.

Katsaus Tiiliskiveen

Tampereen yliopiston kirjallisuustieteen opiskelijoiden jakama Tiiliskivi-palkinto on vuodesta 2001 myönnetty sellaiselle ansiokkaalle kaunokirjalliselle teokselle, joka ei ole saanut ansaitsemaansa huomiota mediassa eikä ole tullut palkituksi muilla palkinnoilla. Palkittujen joukossa ovat vuosien varrella olleet esimerkiksi Katja Kettu, Riikka Pelo, Reetta Pekkanen, Marko Hautala ja Marisha Rasi-Koskinen.

Voittajavalinnan tekee syksyisin koottava opiskelijaraati, jonka koko vaihtelee kuudesta kymmeneen ihmiseen. Raati kokoaa kustantamoiden sivuilta yhdessä ns. pitkän listan, joukon teoksia, jotka vaikuttavat mielenkiintoisilta ja lupaavilta. Joukossa on niin proosaa, lyriikkaa, esseistiikkaa kuin lastenkirjallisuuttakin. Teokset tilataan kustantamoilta ja kevään myötä niiden joukosta valikoituu pudotusäänestysten myötä finalistiteokset ja voittaja, joka julkistetaan jo perinteeksi muodostuneella Tiiliskivi-Klubilla, tänä vuonna 18. helmikuuta. Tapahtuma syntyy yhteistyössä Tiiliskivi-tuottajien kanssa, jotka voivat joko olla osa raatia, tai kuten tänä vuonna, sen ulkopuolisia opiskelijoita. Klubilla ääneen pääsevät itse finalistikirjailijat ja ilta onkin sekä heille että raadille ja tuottajille unohtumaton kokemus.

Tiiliskivi- raadissa työskentely on sekä haastavaa että palkitsevaa. Se on mahdollisuus päästä tutustumaan läheisesti suomalaisen kaunokirjallisuuden vuositaiseen kenttään ja parhaassa tapauksessa myös itse kirjailijoihin. Raatilaisena saa lukea mitä moninaiempia teoksia ja pääsee käyttämään opiskelemaan analyttisen lukemisen taitoja käytännössä. Oman alan verkostoituminen ja osaamisen kehittäminen ovat raatityöskentelyn ehdottomia plussapuolia. Ja onhan lukeminen nyt mukavaa puuhaa!

Toisaalta raatilainen joutuu altistamaan itsensä myös sellaisille teksteille, jotka eivät täytä laaduk-

kaan kirjallisuuden mittareita, moni erinomainen teos tippuu joukosta muiden palkintoehdokkuuksien myötä ja lukemista riittää enemmän kuin monesti on aikaa ja jaksamista. Myöskin raadin sisällä käsitykset hyvästä kirjallisuudesta voivat vaihdella huomattavasti, mikä tekee voittajavalinnan joskus hankalaksi. Kuinka valita voittajaksi sellainen teos, jonka laadun ja arvon jokainen raatilainen voi allekirjoittaa? Tänä vuonna se tapahtui onneksi yllättävän helposti ja niin finalistiteosten kuin voittajankin äänestäminen oli kuuden hengen raadin kesken kivutonta.

// KUINKA VALITA VOITTAJAKSI
SELLAINEN TEOS, JONKA
LAADUN JA ARVON
JOKAINEN RAATILAINEN VOI
ALLEKIRJOITAA?"

Kirjallisuuden opiskelijat ovat kompetentin lukijan maineessa ja Tiiliskivi onkin elävä todiste tämän väittämän paikkansapitävyydestä. Raadissa useamman kerran mukana olleena on ollut ilo huomata kuinka tarkkanäköisiä, intohimoisia ja älykkäitä lukijoita ovat oman alani opiskelijat. Voin suositella Tiiliskivi-raatiin osallistumista jokaiselle, joka nauttii lukemisesta, keskustele mielellään kirjallisuudesta ja haluaa olla omalta osaltaan vaikuttamassa siihen, millaista kirjallisuutta Suomessa nostetaan esiin. Tiiliskivi- raatilaisuus on erinomainen tilaisuus tehdä asioita kerrankin käytännössä, ei vain teoriassa.

Terveisin,
Katriina Mujunen
Tiiliskivi-raadin puheenjohtaja

Tiiliskivi-finalistien esittely

MIA RÖNKÄ: MAANALAISET
LINNUT
(Sammakko)

Raadi sanomaa: Mia Rönkän esikoisrunoteos *Maanlaiset linnut* (Sammakko, 2016) on monikerroksinen kudelma lyriikkaa, jossa ekokriittinen tematiikka yhdistyy omaperäisellä tavalla arkiseen ja tavanomaiseen. Luonto tulee lähelle, käsinkosketeltavaksi ja se kietoutuu erottamattomasti siihen minkä koemme inhimillisenä. Rakkaus ja ruumiillisuus ovat runoissa jatkuvasti läsnä. Pienestä tulee suurta ja yksityisestä yhteistä. Rönkän runous on luonteeltaan inhimillisen ja ei-inhimillisen rajanvetoa purkavaa kirjallisuutta ja se asettuu luontevasti osaksi suomalaisen ympäristörunouden rikasta jatkumoa.

Kustantajan esittely: Mia Rönkän esikoiskoelmassa *Maanlaiset linnut* yhteiskunta- ja ekokriittiset runot antavat äänen ihmisen lisäksi muulle luonnolle. Elollisten olioiden välistä vuorovaikutusta pohtivat runot ovat itsekin kuin elävää kudosta, jossa sanat kirkastelevat säerajojen yli ja muuttavat toistensa merkitystä. Monikerroksisissa runoissa kuvat ankkuroituvat tukevasti arkeen ja tummia sävyjä lämmittävät empatia, toiveikas humanismi ja viisto huumori. Mia Rönkä (s. 1972) on naantalilainen runoilija, tietokirjailija, tiedetoimittaja ja tutkija. Hän väitteli filosofian tohtoriksi vuonna 2008 Turun yliopistosta biologian laitokselta ja on ympäristöekologian dosentti.

(Kuvat kustantajien sivuilta)

HANNA-RIIKKA KUISMA: VIIDES VUODENAICA (Like)

Raadin sanomaa: Hanna-Riikka Kuisman romaani *Viides vuodenaika* (Like, 2016) on väkevä, fragmentaarinen kuvaus mielestä joka särkyy ja kokoaa itseään uudelleen. Se on romaani, joka uskaltaa mennä syviin ja pimeisiin vesiin: trauman, dissosiaation ja pelon keskelle, tuoden päähenkilön kauhun lukijan iholle asti. Romaanin saumattomasti aikatasosta toiseen liikkuva kerronta sekä ilmaisuvoimainen kieli tekevät lukukokemuksesta sujuvan ja sen tunnelma pitää otteessaan loppuun asti. Teoksen raskaista

teemoista huolimatta viimeiseksi jää toivon tuntu. Pelon toisella puolella pimeä löytää lopulta päätepisteensä. Kuisman romaani onkin oivallinen osoitus siitä, että kaunokirjallisuuden keinoin myös kärsimystä ja kipua voidaan tehdä ymmärrettävämmäksi ja ehkä sen myötä hitusen helpommaksi kantaa.

Kustantajan esittely: *Viides vuodenaika* on tummasävyinen romaani traumasta ja siitä selviämisestä. Se on tarina siskosten välisestä siteestä ja rakkaudesta. Hanna-Riikka Kuisma (s. 1978) on porilainen kirjailija, kolumnisti ja kriitikko. Häneltä on aikaisemmin julkaistu kolme romaania ja novellikokoelma.

KIRSI ALANIVA: VILLA VIETIN LINNUT (Savukeidas)

Raadin sanomaa: Kirsi Alanivan esikoisromaani *Villa Vietin linnut* (Savukeidas, 2016) kertoo saarella hiljalleen ränsistyvän kartanon ja sitä asuvien naisten tarinaa. Sukupolvet vaihtuvat, mutta kartano ja sen todistama synkkä menneisyys jäävät elämään kauhu- ja murhatarinoina. Teos on loistava sekoitus Edgar Allan Poen American Gothicia sekä Marja-Liisa Vartion naisnäkökulmaa ja lintumotiivia. Huolimatta kerronnan aikatasojen vaihtelusta ei lopputulos jää sirpaleiseksi. Tarina nivoutuu kauniiksi kokonaisuudeksi hiljalleen pitäen sitkeää jännitettään yllä viimeisiin sivuihin asti. Teksti on sujuvaa,

nautinnollista sekä makaaberin tummasävyistä ja kaiken kruunaavat mieleen jäävät sekä todentuntuiset henkilöahmot.

Kustantajan esittely: Ellie syntyi sukupolvien ketjuun keskelle routivaa saarta. Niin syntyi häntä ennen monen monta polvea naisia, jotka pitivät yllä Villa Vietin nyt jo vähitellen lahoavaa vanhaa kartanoa. Tummanpuhuvien tarinoiden, hukutettujen kaksosten, täytettyjen lintujen ja kiinanruusujen keskellä asui vuosikymmenestä toiseen elämää ylläpitäviä naisia, joiden tarinat kaikuvat yhä autioiden huoneiden nurkissa. *Villa Vietin linnut* on Kirsi Alanivan esikoisromaani. Se voitti Turun Yliopiston ja Savukeitaan järjestämän käsikirjoituskilpailun. Savukeidas aloittaa kirjan myötä kotimaisen proosan julkaisemisen.

TIINA LIFLÄNDER: KOLME SYYTÄ ELÄÄ
(Atena)

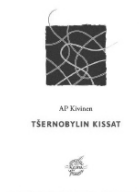
Raadin sanomaa: Tiina Liffänderin vahva esikoisteos *Kolme syytä elää* (Atena, 2016) on herkkävireinen kertomus ihmisyydestä ja anteeksiannosta. Liffänder on tarttunut rohkeasti paljon käsiteltyyn aiheeseen ja onnistunut tekemään sen tuoreella tavalla. Teos kuvaa kahden naisen arkea kahdessa eri ajassa aidosti ja terävästi huomioiden sekä raikkaita ja oivaltavia kielikuvia käyttäen. Liffänderin lyyrinen ja kaunis kieli kantaa tarinaa eteenpäin muodostaen pienin elein kypsän ja tyyliään tunnistettavan kokonaisuuden, joka rakenteellaan onnistuu tavoittamaan elämän rytmin.

Kustantajan esittely: Helsinkiläinen Tiina Liffänder (s.1976) on kirjoittanut tavoitteellisesti jo parikymmentä vuotta. *Kolme syytä elää* on hänen esikoisteoksensa. Liffänder on filosofian maisteri ja kirjoittaa töiden ohella. Liffänder on pitänyt kirjoittamista käsittelevää Rooibos kirjoittaa -blogia jo vuodesta 2007. *Kolme syytä elää* on koskettava romaani kahdesta naisesta – ja miehestä heidän välissään. Teos kuvaa, kuinka nuoruudessa tehdyt päätökset täytyy tehdä vielä kerran uudestaan. Voiko antaa anteeksi, jos anteeksi ei ole pyydetty? Kuka jää yksin ja millä tavalla? Missä kulkevat itsekkyyden rajat?

AP KIVINEN: TŠERNOBYLIN KISSAT (Reuna)

Raadin sanomaa: AP Kivisen proosallinen runokokoelma *Tšernobylin kissat* (Reuna, 2016) vie lukijan matkalle parisuhteen halki. Teoksessa kuvaillaan parisuhteen eri vuodenaikojaa, kuljetaan yksinolosta rakastumiseen sekä vaikeuksien kautta lämpimään ja valoisaan kesään. Hetket vaihtuvat kaupungin tungoksesta ja hälinästä herkkään ja hiljaiseen yhdessäoloon. *Tšernobylin kissat* -kokoelmassa näkyy vahvasti pop- ja rock-musiikin vaikutus niin kielikuvissa kuin suorissa viittauksissakin. Beat-henkiseksi kuvailtu teos käyttää

loistavasti myös intertekstuaalisia viitteitä kirjallisuudesta Jack Kerouacista Aleksis Kiveen.

Kustantajan esittely: *Tšernobylin kissat* -runokirjan kirjoittaja AP Kivinen (s. 1970) on runo- ja laulumies Jyväskylästä. Aiemmin hän on julkaissut teoksen *Valloittaja* (2013), joka sisältää proosarunoja isältä pojalle sekä kaksi albumia pop- ja rock-lyriikkaa Valley Below -yhtyeen tuotannosta. Lavarunouden/Runo- puulaakin vuoden 2015 Suomen mestari on valloittanut myös kansainvälisiä runolavoja Poetry Slamin MM-tapahtumassa Pariisissa toukokuussa 2016.

Voittaja

Suomessa julkaistaan noin 1 500 kotimaista kaunokirjallista teosta vuosittain, joukossa niin isojen ja keskisuurten kuin pientenkin kustantamojen nimikkeet. Näistä vain kourallisen löytää suurten kirjakauppojen näyteikkunoista, lehtien kirjallisuuskritiikeistä tai kirjallisuuspalkintojen ehdokaslistoilta. Erityisen heikossa asemassa tuntuvat usein olevan pienkustantamojen teokset, joiden markkinointiin ei välttämättä ole taloudellisia resursseja. Julkisuuden katve on laaja ja sen varjoon jäävät kirjailijat ovat siellä monesti muista syistä kuin tekstiensä laadun takia. Tämän on todistanut Tiiliskivi-palkinnon jakava raati nyt kuutenatoista vuonna peräkkäin. Suomessa julkaistaan paljon laadukasta, älykästä ja traditioita uudistavaa kaunokirjallisuutta, joka ei kuitenkaan koskaan löydä tietään suuren lukevan yleisön tietoisuuteen. Tästä

// JULKISUUDEN KATVE ON LAAJA JA SEN VARJOON JÄÄVÄT KIRJAILIJAT OVAT SIELLÄ MONESTI MUISTA SYISTÄ KUIN TEKSTIENSÄ LAADUN TAKIA."

syystä Tiiliskivi-palkinto on olemassa: nostamassa marginaalista esiin teoksia, jotka ansaitsevat tulla luetuksi, tekemässä tilaa kirjailijoille, jotka valtavirta on syystä tai toisesta sysännyt sivuun. Tiiliskiven tarkoitus on korostaa taiteen itseisarvoa, joka ei ole sidoksissa kaunokirjallisten teosten myyntimenestykseen tai medianäkyvyyteen, vaan syntyy taiteen omien lainalaisuuksien kautta.

Tänäkin vuonna raadilla on ollut etuoikeus valita viiden ansiokkaan ja taitavasti rakennetun teoksen joukosta sellainen, jonka uskomme olevan näkyvyyttään suurempi teko taiteen ja kirjallisuuden hyväksi. Raadin valitsemassa teoksessa yhdistyvät oma-äänisellä ja kypsällä tavalla lyyrikon näyt ja prosaistin kunnianhimo. Näkökulmaa ja aikatasoja vaihtelevaa tarinaa kuljetetaan taitavasti loppuun asti ilman tyylilajin horjumista tai jännitteen kadottamista. Teoksen kesytön ja lyyrinen kieli rakentavat uudenlaisen maailman, joka on kokonainen ja

tosinen. Tarinan henkilöhahmot ovat samaistuttavia ja groteskistikin kuvattuna he säilyttävät inhimillisyytensä. Myös teoksen tematiikka puhuttelee: äitiys ja sen puute, naisen seksuaalisuus ja oikeus omaan kehonsa koskemattomuuteen ovat ajankohtaisia

// RAADIN VALITSEMASSA TEOKSESSA YHDISTYVÄT OMA-ÄÄNISELLÄ JA KYPSELLÄ TAVALLA LYYRIKON NÄYT JA PROSAISTIN KUNNIANHIMO."

ja tärkeitä aiheita, joita voidaan taiteen keinoin kuvata henkilökohtaisesta, ruumiillisesta kokemuksesta käsin. Teoksen äärellä tuntee lukija omalla ihollaan asti niin seksuaalisen väkivallan kauhun, keskenmenon surun kuin nautinnon helmeilevän huumankin. Muistin ja todellisuuden rajapinnoilla liikkuva romaani tekee taitavasti näkyviksi ne kerrokset, joista ihmisen minuu rakentuu ja kuinka menneisyyden vaietut salaisuudet siirtyvät kehojen muistissa sukupolvelta toiselle kunnes ne osataan sanoittaa ja kertoa ehjäksi tarinaksi.

Rankoista teemoistaan huolimatta teos ei sorru saarnaamaan tai uhriuttamaan naista, vaan väkivaltaa ja epäoikeudenmukaisuutta kohdatessaankin tämä säilyttää voimansa. Naisnäkökulma on vahvan symbolista ja ruumiillista ja naisen halua kuvataan rohkeasti, uusin kuvin. Maagisen realismin, gotiikan ja makaaberin genrejä hyödynnetään taidokkaasti ja teoksen miljöönkuvaus on vahvan visuaalista ja käsin kosketeltavaa. Luonto kasvaa huoneen nurkista ja kurottaa ihmistä kohti, kasvaa osaksi häntä. Valinnallaan raati haluaa nostaa esiin kirjallisuutta, joka rikkoo suomalaisen sukupolviromaatin realistista lajityyppiä ja uskaltaa käyttää kielellisiä, juonellisia ja rakenteellisia kokeiluja, jotka poikkeavat valtavirrasta. Raadille on myös kunnia-asia saada olla nostamassa esiin julkisuuden katveeseen jäänyttä esikoisteosta, jonka näytö on vahva ja saa odottamaan paljon myös kirjailijan tulevaisuudelta. Tiiliskivi-palkinnon 2016 voittaja on Kirsi Alaniva teoksellaan *Villa Vietin linnut!*

PROOSA&LYRIIKKA

Mekko ohutta silkkiä

ANNA SEPPÄLÄ

Mekko on ohutta silkkiä/toiveet sitä kannattelevat/valkoinen uni/himmenetkö vain
pois/en ehdi pitää kiinni siitä/ se katoaa/kappeli on vuori jonka harjalle
tähytän/riisiä ei riitä minulle asti se jää kiinni ihmisten käsiin

kasvot ovat hetken kauniit/huoli odottaa vielä/sano hei hei tyttö/tervetuloa nainen

huntu on voitonmerkki ja lepattava rauha/yhden päivän loppumaton
kertomus/huulilla tehtävä julistaa sitä/sisälläni on kello (hame) se soi terälehdin
puhkeavin tuoksuin ja laulavin värein/ja silmiini uurtuu reikä liiasta näkemisestä

jos tahdoin jotain sanoa en sitä tarkoittanut/sillä onhan hulluutta luulla tätä muuksi
muuttaa/tai omistaa/olet minun vain haihtuvan hetken/mutta valo on aina
sinun/anna sen olla minunkin valoni/pimeällä lämpöni tuli joka ei kuluta vaan
puhdistaa/hohtavaa vettä kynttilänmakua kruunu jossa voi uida/ja minä olen
loppumaton suu rakastan sinut halki

kaikki luusi helmiäiset lasken/ennustan niistä kuinka kauan vielä elät/on luonani
päivänpaiste/rauhalliset ajat ja piinaviikot/mutta joka sinuun kulkee hän ei kauas
eksy/koska sinussa on perillä/kaikkialla on koti/jolla on sinut hän on tuntenut pyhän

Aurinko

AAPPO JUTILA

Aurinko
nousee tuolla
jossain toisella
puolen maa-
ilmaa. Mutta Hän on
jossain
siellä lampi
on vielä umpijäissä
vaikka ilmassa on keuhainen
aurinko.

Ä
N

Yön ja kaupungin
välissä kukaan ei vastaa
On pimeä hetki kukaan ei vastaa
I kukaan ei vastaa
T
T
A
Tämän valon keskellä A
A
rakkaus on aina
olemassa tämän
valon loistava
aurinko loistaa
Kevätaurinko loistaa loistaa
E loistaa
S
Kuka
sulattaa jää-
tyneen lammen?
kesk-
Y E
Ö L
T L
Ä. Ä

Missä kohtaa tätä hullua maailmaa on rakkaus?
Minulle rakkaus on välittämistä ja aurinkoa
Minun rakkauteni kylvää pieniä versoja
jotka tuovat elämää hänen asuntoonsa.
Rakkauteni on luonnollista, mutta en
voi rakastaa jos minua ei rakasteta.
En voi rakastaa, jos en saa tilaa
kasvaa ja elää omaa elämäni
sinun kanssasi minä olen rakastettu ja hyvä.

lin unessa
en hyvässä
en pahassa
mutta syvässä

Käänsin kylkeäni
avasin silmäni
siinä sinä olit
edelleen vierelläni

- anon

Aamu

AAPPO JUTILA

Keltainen haapa tiputtelee lehtiään asvaltille. Kadunvarren kivitaloissa nukutaan vielä, mutta auringon säteet häilyvät jo harmaiden talojen ja kesäpuvustaan luopuvan haavan takaa. Säteet laajenevat, erottuvat, kun auringon lämpö saa kosteuden muuttumaan usvaksi, jonka läpi ne lopulta raivaavat tiensä.

Kadunvarren talojen useimpia ikkunoita peittää vaaleat verhot, jotka ovat vielä liikkumattomia. Myöhemmin ne vedetään auki ja auringon säteet pääsevät tanssimaan pölyhiukkasilla metallirunkoisten sänkyjen yllä.

Erään pienen ullakkohuoneiston ikkuna on raollaan ja verho lepattaa tuulenvireessä. Valkoisen verhon lävitse siivilöityvä auringon valo on lempeää: se hyväilee ja tuo nukkujan hitaasti tähän todellisuuteen.

Aatu raottaa silmiään valkoisten lakanoiden seassa ja näkee toisella puolellaan pörröisen hiuspehkon. Hän sulkee silmänsä, koska ei halua vielä nousta keittämään kahvia ja muistaa, että koulutehtävät on tekemättä.

(Hitaita aamuja ei ole koskaan liikaa. Niitä on kiva muistella.)

Aatun vieressä nukkuva ihminen kääntää kylkeään ja samalla vetää yhteistä peittoa itselleen. Aatu ei halua vielä nousta. Siksi hän nostaa kätenä toisen miehen vartalon ylle ja

on onnellinen

*ikkunasta kuuluu heräilevän liikenteen ääniä
ikkunassa lepattava verho saa auringon tanssimaan vaaleilla seinillä.*

Aamu tuoksuu syksylle, jossa on jäljellä menneen kesän onni ja lupaus, että syksy ei päättä elämää.

Kylpyhuoneessa vesi valuu suihkusta. Aatu huuhtelee kahvipannun ja raivaa pienelle pöydälle tilaa sämpylöille ja hillopurkille.

Pienessä huoneessa tuoksuu nyt kahvi ja vasta pestyt hiukset. Alhaalla kadulla kulkee jo ihmisiä, sillä monen pitää ehtiä aamupalaveriin tai luennolle. Keltaiseen sadetakkiin pukeutunut vanhus ulkoiluttaa koiraansa ja tervehtii yhtä töihin kiiruhtavaa virkamiestä.

Aatu kaataa valkeisiin kuppeihin kahvia ja he jutustelevat yhdessä tulevasta päivästä. Kummallakaan ei ole kiire, mutta asioita tulisi hoitaa. Sitä ennen on kuitenkin aikaa nauttia syksystä, auringosta ja hymyistä.

Jään alla loistavat kynttilät

- kirpeä rakkaus Hanna Haurun *Jääkannessa*

TATU PAJULA

Hanna Haurun *Jääkannessa* (2017, Like) on rakkaus tiukalla. Kertojana toimii lapsi, jonka isä on kuollut sodassa ja etunimellä kutsuttava äiti on ehtinyt heti hankkia uuden miehen. Ensin tulee sodasta junalla uusi isä, jonka kertoja nimeää Pahaksi. Myöhemmin samalla junalla tulee alkuperäinen isä arkussa. Kertoja, Paha sekä kertojan äiti Betti asuvat mökinpahasta köyhyydessä ja nälässä. Viina ja pakkakanen purevat. Sotatraumat painavat. Perinteistä Suomi-romantiikkaa? Eikö? Teos välttää kuitenkin tavallisen inhorealismien kurjuudessa rypemisen kauniilla tekstillään, jossa kurjuus otetaan stoalaisen tunteettomasti ja mykästi vastaan.

Hauru on kirjoittanut *Jääkannen* lyhyeksi ja niukaksi teokseksi. Sivulla saattaa olla vain muutama virke, jolloin sivut saattavat vaihtua nopeallakin tahdilla. Niukkuus huijaa kuitenkin lukijaansa. Jäisen kannen alla syvissä vesissä piilee pintapuolelta näkymättömiä asioita. Nopeasti luettu teos jää painamaan mieltä. Karneimmat ja ahdistavimmatkin kohtaukset kuvataan muutamalla lyhyellä lauseella. Pahan hirttäytyminen, edellisen isän kuoleman toteaminen sekä lopussa odottava huipennus kuvataan niin nopeasti ja kuin sivuhuomautuksina, että ne tekee mieli lukea heti epäuskossa uudestaan. Niukka ja paljon tilaa saava teksti muuttaa romaanin normaalisti tiiviin ulkoasun avaraksi ja ilmaiseksi. Sivulla seisovat muutamat lauseet nousevat merkityksessään korkealle ja niitä tekee mieli lukea hitaasti ja hartaasti, kuin runoa pohtien.

Välillä teksti on myös kirjoitettu kursiivilla. Kursii-

villa kirjoitetuissa kappaleissa kertoja palaa vanhaan kotitaloonsa sen autioiduttua ja ränsistyttyä. Kursiivikappaleet vaikuttavat aluksi kertovan paljon myöhemmästä ajasta kertojan elämässä, mutta osoittautuvatkin lopussa kuvaamaan yllättävän nykyistä aikaa. Tavallisien sekä kursiivilla kirjoitetujen kappaleiden vuorottelu tuo tekstiin mukavaa ajan murtoa ja hidastaa samalla tekstin lukua. Kursiivi on teoksessa typografinen tapa kertoa, että tällä vinolla tekstillä on jokin erityinen tarkoitus erillään tavallisesta tekstistä. Sillä on oltava jokin syy, joka paljastuu myöhemmin. Synn pohtiminen kuljettaa tekstiä hyvin ja pitää yllä myös hivenen mysteeriä. Lopussa tavalliset kappaleet ottavat kiinni kursii-
vikappaleiden ajan ja siten yhdistyvät miellyttävän kokonaiseksi ja lopulliseksi lopuksi.

Henkilökaarti on teoksessa sangen hiljaa. Yhtäkään suoraa dialogia ei kuulla, ei kirousta, ei huudahdusta tai tivausta. Vapaata epäsuoraa esitystä sekä epäsuoraa sisällön parafrasaa hyödynnetään muutaman kerran, mutta oikeastaan yhtään suoraa keskustelun lainausta ei teoksessa kuulla. Siinäkin suhteessa ollaan tekstin maailmassa kuin jään alla.

Hetkittäin jää tuntuu olevan lukijan ja kertojan välissä, toisinaan kertojan ja hänen maailmansa välissä ja toisinaan koko teksti on kuin horkassa. Se on minimalistista ja jopa tunteetonta. Tässä teoksessa neivät ole välttämättä huonoja adjektiiveja. Tunteeton ja toteava teksti kuvaa mielestäni hyvin Suomen sotien jälkeistä pulavuosien tilannetta. Nälkä on ja ruoka on lopussa, mutta tilanteesta

valittaminen ei auta mitään. Tunneryöpyt veisivät vain voimia entisestään.

Mutta missä se rakkaus sitten on? *Jääkannessa* se ei ole ollenkaan siirappisesti esillä onnellisina loppuina, kuherruskuukausien auringonlaskuina tai pakona paratiisiin salarakkaitten kanssa. Teoksessa rakkaus ja onni ovat sitä piilotettua laatua, jotka pilkahtavat esille säästeliäästi, mutta oikeilla hetkillä. Isän ilontanssi, äidin onnen kare, sairaalanjohtajan armo sekä lopun anteeksipyyntö ja anteeksianto ovat kirpeitä ja pieniä rakkauksia, mutta olemassa silti.

Suosittelen *Jääkantta* heille, jotka haluavat palata lukemiinsa teksteihin pitkänkin ajan kuluttua. Teos on helppo aloittaa ja on nopeasti luettu. Se kuitenkin jää lukijan muistiin kummittelemaan draamattisen toteavana tekstinä, jonka tekee mieli tarkistaa uudelleen läpi. Tiedän, että ainakin itse tulen lukemaan sen uudestaan. Teoksen ihmeellisimmät ja hienoimmat kohdat olivat koko muun tekstin tapaan nopeita todettuja väläyksiä. Joku hirtti itsensä ja seuraavassa lauseessa ollaankin jo viimeistelemässä hautakumpua. Nuo nopeat tapahtumat saattavat jäädä huomaamatta tai unohtua hetkellisesti, mutta eivät ainiaaksi. Uusien lukukertojen myötä tästä pienoisromaanista kasvaa katkeran suloinen ja runsas romaani, jossa on paljon enemmän kuin pelkkä tekstimäärä saattaisi kertoa.

// NIUKKUUS HUIJAA
KUITENKIN LUKIJAANSA.
JÄISEN KANNEN ALLA
SYVISSÄ VESISSÄ PIILEE
PINTAPUOLELTA
NÄKYMÄTTÖMIÄ
ASIOITA. NOPEASTI
LUETTU TEOS JÄÄ
PAINAMAAN MIELTÄ. ”

Rakkaus -lista

Rakkauskliseet
sovellettuna
käytäntöön.

1

Deadline osuu kohdalle,
kun sitä vähiten odottaa.

2

Uusinta on sitä, ettei
koskaan tarvitse onnistua
kerralla.

3

Tenttiin lukemisen
voittaa kaikki.

4

Nälkäinen opiskelija ei
ole kärsivällinen.

5

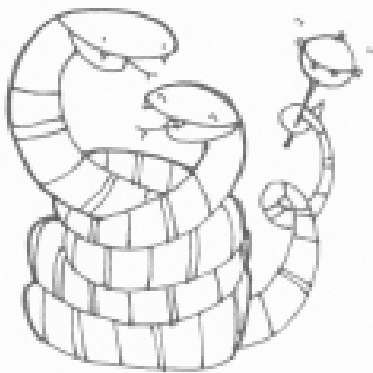
Kirjatentti korvaa
poissaolot.

Pun-Pin

GALLUP: *Mitä sukkaa on?*

ystäväyttä

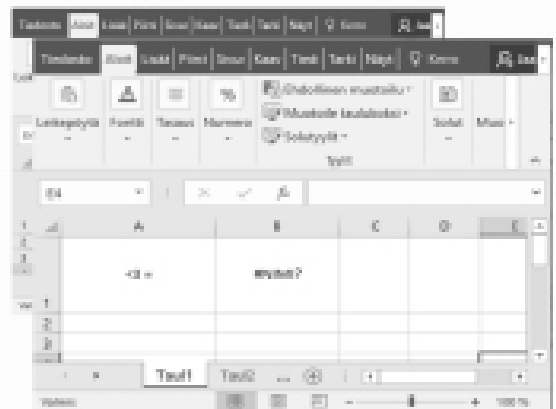
suahtelija

romantikkona

Excel

Oksa 2019